

A8 SÄÄNNÖLLISET TYÖAJAT

KK VL
JVO KJ J.V
/

44 § Työajan määräytyminen

Työntekijän työaikojen pituudet määräytyvät työtehtävien laadun ja määrän mukaan tässä työehtosopimuksessa mainitulla tavalla sekä sen mukaan, mitä työehtosopimusta tehtäessä on sovittu.

45 § Työaikamuodot

1 mom. Yleistyöaika, toimistotyöaika, jaksotyöaika, keskeytymätön kolmivuorotyö

Työntekijän säännöllinen työaika määräytyy häneen sovellettavan työaikamuodon mukaan siten, kuin tässä työaikaluvussa tai liitteiden erityismääräyksissä on tarkemmin määrätty. Tämän työehtosopimuksen mukaiset työaikamuodot ovat

- 1) yleistyöaika
- 2) toimistotyöaika
- 3) jaksotyöaika
- 4) keskeytymätön kolmivuorotyö (liite 3).

Soveltamisohje

Myös osa-aikaisiin työntekijöihin sovelletaan tämän luvun työaikamääräyksiä sellaisenaan, jollei jäljempänä toisin määrätä.

2 mom. Liukuva työaika

Yleistyöajassa ja toimistotyöajassa työaika voidaan järjestää liukuvaksi siten kuin työaikalaissa on säädetty.

46 § Säännöllinen työaika

1 mom. Säännöllinen täysi työaika

Säännöllisellä täydellä työajalla tarkoitetaan tässä työehtosopimuksessa ko. työhön sovellettavaa, tämän sopimuksen mukaisen työaikamuodon täyttä työaika.

Soveltamisohje

Täysi työaika yleistyöajassa ja jaksotyöajassa on 38 tuntia 45 minuuttia viikossa tai keskimäärin tämä tuntimäärä työaikajaksossa. Täysi työaika toimistotyöajassa on 36 tuntia 45 minuuttia viikossa tai keskimäärin tämä tuntimäärä työaikajaksossa. Keskeytymättömästä kolmivuorotyöstä ovat määräykset liitteessä 3.

Työvuoroluetteloa suunniteltaessa säännöllistä työaikaa on aika, jonka työntekijä on työehtosopimuksen mukaan velvollinen tekemään työtä ilman eri korvausta (lisä- tai ylityöraja).

2 mom. Säännöllinen osa-aikatyöaika

Säännöllinen osa-aikatyöaika on työntekijän työhön sovellettavan työaikamuodon täyttä säännöllistä työaikaa lyhyempi työaika, joka määritellään viikoittaisena tai keskimääräisenä viikoittaisena työaikana.

Esimerkki 13

Työntekijän keskimääräinen viikoittainen työaika on 20 tuntia viikossa (51,61 prosenttia) ko. työhön sovellettavan täyden säännöllisen työajan ollessa 38 tuntia 45 minuuttia viikossa. Työssä noudatetaan 3 viikon työaikajaksoa. Tällaisessa 3 viikon jaksossa säännöllinen osa-aikatyöaika on 60 tuntia (suunnitteluraja, lisätyöraja) ja ylityöraja sama kuin täydessä työajassa.

3 mom. Säännöllinen työaika arkipyhäviikolla tai -jaksossa

Arkipyhäviikon tai -jakson säännöllinen työaika on täysi säännöllinen työaika tai säännöllinen osa-aikatyöaika lyhennettynä seuraavassa pykälässä (47 §) tarkoitetulla arkipyhälyhennyksellä.

Soveltamisohje

Arkipyhäviikon tai -jakson lyhennetty työaika osoittaa lisätyörajan (suunnitteluraja). Lisätyörajan ylittävä aika on lisätyötä täyden työajan ylityörajaan saakka.

47 § Arkipyhät

1 mom. Arkipyhämääritelmä

Arkipyhiä ovat

- pitkäperjantai, toinen pääsiäispäivä, helatorstai ja juhannusaatto
- muuksi päiväksi kuin lauantaksi tai sunnuntaiksi osuva uudenvuodenpäivä, loppiainen, vapunpäivä, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, joulupäivä ja tapaninpäivä.

2 mom. Arkipyhälyhennys

Edellä mainitut arkipyhäpäivät ovat ylimääräisiä vapaapäiviä. Jos edellä mainittuja arkipyhäpäiviä ei ole mahdollista antaa vapaana, lyhennetään viikoittaista tai työaikajakson säännöllistä työaikaa kutakin arkipyhää kohden yhdellä viidenneksellä kulloinkin noudatettavasta

säännöllisestä viikoittaisesta täydestä tai osa-aikatyöajasta. Lyhennys pyöristetään lähimpään viiteen (5) minuuttiin. Tätä lyhennystä ei tehdä, jos työsuhde ei kestä yhtään kokonaista käytössä olevaa työaikajaksoa.

Soveltamisohje

Arkipyhälyhennys tehdään sillä viikolla tai työaikajaksolla, jolle arkipyhä sattuu.

Lauantaiksi tai sunnuntaiksi sattuva uudenvuodenpäivä, loppipäivä, vapunpäivä, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, joulupäivä tai tapaninpäivä eivät lyhennä työaikaa.

Osa-aikatyön työaikajärjestelyssä, jossa osa viikoista on työviikkoja ja osa vapaaviikkoja, arkipyhälyhennys alentaa työaikaa riippumatta siitä, sattuuko se työ- vai vapaaviikolle.

Osa-aikatyön arkipyhälyhennys on samassa suhteessa lyhyempi kuin säännöllinen osa-aikatyö on täyttä säännöllistä työaikaa lyhyempi.

Jos arkipyhä on vuosiloman tai työloman sisällä, sen osalta ei tehdä arkipyhälyhennystä.

Esimerkki 14

- Yleistyoaika, täysi työaika, 1 arkipyhä
- Arkipyhäviikon työaika on täydessä 38 h 45 min työajassa yhtä arkipyhää kohden 7 h 45 min lyhyempi.
- Lisätyöraja on 31 h ($38 \text{ h } 45 \text{ min} - 7 \text{ h } 45 \text{ min} = 31 \text{ h}$).
- Ylityöraja ei muutu arkipyhäviikolla ja on 38 h 45 min.
- Mikäli työtä tehtäisiin yli lisätyörajan 31 h, olisi se lisätyötä ylityörajaan 38 h 45 min saakka ja sen jälkeen ylityötä.

Esimerkki 15

- Yleistyoaika, osa-aikatyö, 1 arkipyhä
- Jos keskimääräinen säännöllinen osa-aikatyöaika on esim. 21 h viikossa, on arkipyhälyhennys pyöristettynä 4 h 10 min yhtä arkipyhää kohden ($21 \text{ h} : 5 = 4,2 \text{ h} = 4 \text{ h } 12 \text{ min}$).
- Lisätyöraja on 16 h 50 min ($21 \text{ h} - 4 \text{ h } 10 \text{ min} = 16 \text{ h } 50 \text{ min}$).
- Ylityöraja on sama kuin täydessä yleistyoajassa, eli 38 h 45 min.
- Mikäli työtä tehtäisiin yli 16 h 50 min, olisi se lisätyötä ylityörajaan 38 h 45 min saakka ja sen jälkeen ylityötä: ylityöraja on sama kuin täydessä yleistyoajassa.

Esimerkki 16

- Toimistotyöaika, täysi työaika, 1 arkipyhä
- Arkipyhäviikon työaika on täydessä 36 h 45 min työajassa yhtä arkipyhää kohden 7 h 20 min lyhyempi (36 h 45 min : 5 = 7,35 h ≈ 7 h 20 min).
- Lisätyöraja on 29 h 25 min (36 h 45 min - 7 h 20 min = 29 h 25 min).
- Ylityöraja on 38 h 45 min.

Esimerkki 17

- Toimistotyöaika, osa-aikatyö, 1 arkipyhä
- Jos keskimääräinen säännöllinen osa-aikatyöaika on esimerkiksi 18 h viikossa, on arkipyhälyhennys pyöristettynä 3 h 35 min yhtä arkipyhää kohden (18 h : 5 = 3,6 h ≈ 3 h 35 min).
- Lisätyöraja on 14 h 25 min (18 h - 3 h 35 min).
- Ylityöraja on sama kuin täydessä toimistotyöajassa, eli 38 h 45 min.

Esimerkki 18

- Jaksotyöaika, täysi työaika, 3 viikon työaikajakso, 4 arkipyhää
- 3 viikon työaikajaksoon (3 x 38 h 45 min = 116 h 15 min), johon sisältyy 4 työaikaa lyhentävää arkipyhää (jouluaatto, joulupäivä, tapaninpäivä ja uudenvuodenpäivä), säännöllistä täyttä työaikaa lyhennetään 31 h (4 x 7 h 45 min = 31 h).
- Lisätyöraja on 85 h 15 min (116 h 15 min - 31 h).
- Mikäli työtä tehtäisiin jaksolla yli 85 h 15 min, olisi se lisätyötä ylityörajaan 116 h 15 min saakka ja sen jälkeen ylityötä.

Esimerkki 19

- Jaksotyöaika, osa-aikatyö, 3 viikon työaikajakso, 4 arkipyhää
- Jos keskimääräinen säännöllinen osa-aikatyöaika on esimerkiksi 19 h viikossa (täysi työaika 38 h 45 min), arkipyhälyhennys on pyöristettynä 3 h 50 min yhtä arkipyhää kohden (19 h : 5 = 3,8 h ≈ 3 h 50 min).
- 3 viikon työaikajaksoon (3 x 19 h = 57 h), johon sisältyy 4 työaikaa lyhentävää arkipyhää (jouluaatto, joulupäivä, tapaninpäivä ja uudenvuodenpäivä), säännöllistä osa-aikatyöaikaa lyhennetään 15 h 10 min (4 x 3 h 50 min).
- Lisätyöraja on 41 h 50 min.
- Mikäli työtä tehtäisiin jaksolla yli 41 h 50 min, olisi se lisätyötä ylityörajaan 116 h 15 min saakka ja sen jälkeen ylityötä.
- Ylityöraja on sama kuin täydessä jaksotyöajassa.

48 § Yleistyöajan soveltaminen

Yleistyöaikaa sovelletaan kaikkiin niihin työntekijöihin, joihin ei sovelleta toimistotyöaikaa, jaksotyöaikaa taikka keskeytymätöntä kolmivuorotyöaikaa.

49 § Yleistyöaika

1 mom. Säännöllinen työaika

Yleistyöajassa säännöllinen työaika on enintään 9 tuntia vuorokaudessa ja enintään 38 tuntia 45 minuuttia viikossa (täysi säännöllinen työaika). Säännöllinen viikkotyöaika voidaan järjestää myös siten, että se on keskimäärin 38 tuntia 45 minuuttia enintään 6 viikon työaikajaksossa.

Soveltamisohje

Viikkoa pitempää työaikajaksoa on perusteltua käyttää vain silloin, kun se on toiminnan kannalta tarpeen. Tällöinkin 2–4 viikon jakso on yleensä riittävä. Työvuoroluettelo on laadittava koko työaikajaksoksi ja sitä on noudatettava siten, kuin edellä 33 §:ssä on tarkemmin määrätty.

Osa-aikatyön työaikajärjestelyissä voidaan käyttää myös pidempää, kuitenkin enintään 12 viikon tasoittumisjaksoa.

Arkipyhäviikolla tai -jaksossa työaikaa lyhennetään 2 momentin mukaisella tavalla (suunnitteluraja, lisätyöraja). Jos viikolla tai työaikajaksolla on ennalta tiedossa oleva poissaolo, säännöllinen työaika määräytyy 3 momentin mukaisesti.

Pöytäkirjamerkintä

Päiväkodin kasvatushenkilöstöä koskevat erityismääräykset

Päiväkodin johtajana, lastentarhanopettajana tai erityislastentarhanopettajana toimivan, kelpoisuusehdot täyttävän työntekijän työaika määräytyy tämän pykälän mukaisesti ja lisäksi noudatetaan seuraavia erityismääräyksiä:

- 1) Tästä työajasta käytetään edelleen riittävä aika asianomaisen päiväkodin ohjeiden mukaan työpaikalla vanhempainiltoihin, vanhempien tapaamisiin ja toiminnan yhteiseen suunnitteluun sekä työpaikan ulkopuolella mm. muuhun toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun sekä kotikäynteihin. Yleisesti on katsottu, että noin 13 prosenttia kasvatushenkilöstön työajasta kuluu varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opetus- ja kasvatustyön suunnitteluun, arviointi- ja kehittämistehtäviin sekä esiopetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmien laatimiseen, mikä otetaan huomioon työajan käyttöä ja työvuoroluetteloita päiväkodissa suunniteltaessa.

- 2) Työntekijälle annetaan vuosittain 5 ylimääräistä vapaapäivää. Mikäli työsuhde ei ole kestänyt koko vuotta tai työssäolo on ao. vuonna ollut keskeytyneenä, annetaan kutakin tämän työehtosopimuksen 71 §:ssä tarkoitettua 2 täyttä lomanmääräytymiskaukua kohti 1 ylimääräinen vapaapäivä, kuitenkin enintään 5 päivää. Työssäolopäivien veroisina päivinä pidetään tällöin myös vuosilomapäiviä.

Soveltamisohje

Määräystä ei sovelleta sijaisiin, jotka eivät täytä kelpoisuusehtoja.

2 mom. Säännöllinen työaika arkipyhäviikolla tai -työaikajaksolla

Sellaisella viikolla tai työaikajaksolla, jolla on 47 §:ssä tarkoitettu arkipyhä, säännöllinen työaika lyhenee 47 § mukaisesti (lisätyöraja).

Soveltamisohje

Arkipyhälyhennys suunnitellaan työvuoroluetteloon. Jos arkipyhä on ennalta tiedossa olevan poissaolon sisällä, sen osalta ei tehdä arkipyhälyhennystä.

Ylityöraja arkipyhäviikolla tai -työaikajaksolla määräytyy 51 §, 52 § tai 53 §:n mukaan.

Esimerkki 20

- Täysi työaika, käytössä on 3 viikon työaikajakso.
- Työaikajaksolla on yksi arkipyhä. Arkipyhälyhennys on 7 h 45 min.
- Työaikajaksolle suunnitellaan säännöllistä työaika yhteensä (38 h 45 min + 38 h 45 min + 38 h 45 min) - 7 h 45 min = 108 h 30 min.

3 mom. Ennalta tiedossa olevan poissaolon vaikutus säännölliseen työaikaan

Poissaololla tarkoitetaan vuosilomaa, työlomaa ja lomautusta.

Jos poissaolo on tiedossa työvuoroluettelo laadittaessa, suunnitellaan työaika työvuoroluetteloon tämän momentin mukaisesti. Mikäli poissaolo tulee tietoon työvuoroluettelon laadinnan ja tiedoksiannon (33 §) jälkeen, mutta viimeistään 7 päivää ennen viikon tai työaikajakson alkua, muutetaan suunniteltu työvuoroluettelo tämän momentin mukaiseksi. Jos poissaolo tulee tietoon tämän jälkeen, on kyseessä yllättävä poissaolo (53 §).

Täydessä työajassa sellaiselta viikolta, jolla on ennalta tiedossa oleva poissaolo, suunnitellaan viikolle tai työaikajaksolle säännöllistä työaika seuraavasti:

Poissaolopäiviä viikossa	Viikolle / työaikajaksolle työaikaa ko. viikolta
1	31 h
2	23 h 15 min
3	15 h 30 min
4	7 h 45 min
5-7	-

Osa-aikatyössä sellaisella viikolla tai työaikajaksolla, jolla on ennalta tiedossa oleva poissaolo, taulukon mukainen työaika on samassa suhteessa lyhyempi kuin osa-aikatyön säännöllinen työaika on säännöllistä täyttä työaikaa lyhyempi.

Soveltamisohje

Muut kuin määräyksessä mainitut poissaolot eivät lyhennä säännöllistä työaikaa. Myöskään työsuhteen alkaminen tai päättymisen kesken viikon ei ole tässä tarkoitettu poissaolo. Työajan tasauspäivät, työaikakorvauksista muodostuva vapaapäivä, lakko ja luvaton poissaolo eivät ole tässä tarkoitettuja poissaolopäiviä.

Poissaolo on joko ennalta tiedossa oleva tai yllättävä. Jos poissaolo tulee tietoon myöhemmin kuin 7 päivää ennen viikon tai työaikajakson alkua, on kyseessä yllättävä poissaolo. Silloin noudatetaan tiedoksi annettua työvuoroluetteloa siten, kuin jäljempänä 53 §:ssä on määrätty.

Esimerkki 21

- Täysi työaika, käytössä on 3 viikon työaikajakso.
- Työaikajakson 2. viikolla on kolme poissaolopäivää. Tältä viikolta tulee taulukon mukaan työaikajaksolle säännöllistä työaikaa suunniteltavaksi 15 h 30 min.
- Työaikajaksolle suunnitellaan säännöllistä työaikaa yhteensä 38 h 45 min + 15 h 30 min + 38 h 45 min = 93 h.

Esimerkki 22

- Osa-aikatyö, säännöllinen työaika on keskimäärin 30 h viikossa, eli 77,42 % täydestä työajasta. Käytössä on 4 viikon työaikajakso.
- Lisä- ja ylityötä tarkastellaan työaikajaksokohtaisesti.
- Työaikajakson 2. viikolla on neljä poissaolopäivää. Taulukon mukaan 2. viikolta tulee työaikajaksolle säännöllistä työaikaa suunniteltavaksi täydessä työajassa 7 tuntia 45 minuuttia. Osa-aikaisen työntekijän säännöllinen työaika ko. viikolta työaikajaksolle on 77,42 % 7 tunnista 45 minuutista = 6 h.
- Työaikajaksolle suunnitellaan säännöllistä työaikaa yhteensä 30 h + 6 h + 30 h + 30 h = 96 h.

50 § Yleistyöaika, lisätyön määritelmä ja korvaaminen

1 mom. Lisätyön määritelmä

Lisätyötä on työnantajan aloitteesta työntekijän säännöllisen työajan lisäksi tehty työ, joka ei ole ylityötä.

Soveltamisohje

Täyttä työaika tekeväälle voi lisätyötä yleistyöajassa muodostua vain arkipyhäviikolla tai -työaikajaksolla. Lisätyötä voi muodostua täyttä työaika tekeväälle sillä viikolla tai työaikajakson viikoilla, joilla arkipyhälyhennys on annettu. Arkipyhälyhennys, ks. edellä 47 §.

Osa-aikatyössä lisätyötä on säännöllisen osa-aikatyön ja ylityörajan välinen aika.

2 mom. Lisätyön korvaaminen

Lisätyö korvataan työntekijälle rahakorvauksena maksamalla korottamaton tuntipalkka kultakin lisätyötunnilta tai antamalla vapaa-aikaa säännöllisenä työaikana 1 tunti kutakin lisätyötuntia kohden.

51 § Yleistyöaika, lisä- ja ylityö, ei poissaoloa

1 mom. Ylityön määritelmä, täysi työaika, ei poissaoloa

Ylityötä on työnantajan aloitteesta tehty työ, joka ylittää seuraavat ylityörajat:

Vuorokautinen ylityöraja on 8 tuntia tai työvuoroluetteloon suunniteltu tätä pidempi työvuoro, kuitenkin enintään 9 tuntia.

Viikoittainen ylityöraja on 38 tuntia 45 minuuttia tai työaikajaksossa työvuoroluetteloon kullekin kalenteriviikolle merkitty säännöllinen viikkotyöaika.

Soveltamisohje

Yleistyöajassa erotellaan vuorokautinen ja viikoittainen ylityö. Ylityö korvataan joko vuorokautisena tai viikoittaisena ylityönä, mutta ei molempina. Kalenteriviikon aikana tehdystä kokonaistyöajasta vähennetään ensin vuorokautisena ylityönä korvattavat työtunnit. Jos jäljelle jäävät työtunnit vielä ylittävät viikkoylityörajan, ylimenevä työaika korvataan viikoittaisena ylityötä.

Jos työvuoroluetteloon suunnitellaan työaikakorvauksia vapaa-aikana annettavaksi, säännöllinen työaika suunnitellaan vastaavasti vajaaksi. Lisä- tai ylityöraja ei tämän vuoksi alene. Jos työtunteja tehdään työnantajan aloitteesta enemmän kuin oli suunniteltu, vapaa-aikakorvaus siirtyy vastaavalta osin myöhemmin annettavaksi tai siitä suoritetaan rahakorvaus 42 § 1 mom. mukaisesti. Siirtynyttä vapaa-aikakorvausta vastaava työaika on tällöin säännöllistä työaika.

Vuorokautista ylityötä muodostuu, jos työvuoroluetteloon suunniteltu vähintään 8 ja enintään 9 tunnin pituinen työvuoro ylittyy, vaikka viikoittainen ylityöraja ei ylittyisi.

Jos viikolle tai työaikajaksolle sisältyy poissaolo, viikoittainen ylityöraja määräytyy 52 § tai 53 § mukaisesti.

Esimerkki 23

- Viikolla on muodostunut sekä vuorokautista että viikoittaista ylityötä.
- Työvuoroluettelo sisältää puolen tunnin ruokatauon.

Kalenteriviikko	ma	ti	ke	to	pe	la	su	yht.
Vahvistettu työaika	8-17.30 9 h	8-15.30 7 h	8-15.45 7 h 15	8-16.30 8 h	8-16.00 7 h 30	–	–	38 h 45
Tehty työaika	12 h	7 h	7 h 15	8 h	7 h 30	11 h	–	52 h 45
Vuorokautista ylityötä	3 h	–	–	–	–	3 h	–	6 h
Korvaus	2x50 % ja 1x100 %					2x50 % ja 1x100 %		
Viikoittaista ylityötä	52 h 45 - 6 h - 38 h 45 = 8 h							
Korvaus	5x50 % ja 3x100 %							

2 mom. Ylityön määritelmä, osa-aikatyö, ei poissaoloa

Vuorokautinen ylityöraja on 8 tuntia tai työvuoroluetteloon suunniteltu korkeampi työaika, kuitenkin enintään 9 tuntia.

Viikoittainen ylityöraja on 38 tuntia 45 minuuttia viikossa tai työaikajaksoa käytettäessä 38 tuntia 45 minuuttia kerrottuna työaikajakson viikkojen lukumäärällä.

Soveltamisohje

Työaikajaksoa käytettäessä osa-aikatyössä ei ole viikoittaista ylityörajaa, vaan ainoastaan tässä momentissa mainittu työaikajakson ylityöraja. Myös arkipyhäviikolla tai -työaikajaksolla ylityöraja on tämän mukainen.

Jos työvuoroluetteloon suunnitellaan työaikakorvauksia vapaa-aikana annettavaksi, säännöllinen työaika suunnitellaan vastaavasti vajaaksi. Lisä- tai ylityöraja ei tämän vuoksi alene. Jos työtunteja tehdään työnantajan aloitteesta enemmän kuin oli suunniteltu, vapaa-aikakorvaus siirtyy vastaavalta osin myöhemmin annettavaksi tai siitä suoritetaan rahakorvaus 42 § 1 mom. mukaisesti. Siirtynyttä vapaa-aikakorvausta vastaava työaika on tällöin säännöllistä työaikaa.

Esimerkki 24

- Osa-aikatyö, säännöllinen työaika on keskimäärin 30 h viikossa, käytössä on 4 viikon työaikajakso.
- Lisä- ja ylityötä tarkastellaan työaikajaksokohtaisesti.
- Työaikajaksolle suunnitellaan säännöllistä työaika yhteensä $4 \times 30 \text{ h} = 120 \text{ h}$. Tämä osoittaa lisätyörajan.
- Ylityöraja on $4 \times 38 \text{ h } 45 \text{ min} = 155 \text{ h}$.

Esimerkki 25

- Työntekijän säännöllinen osa-aikatyöaika on keskimäärin 20 h viikossa. Työ on järjestetty 4 viikon työaikajaksossa siten, että hän tekee työtä kahtena viikkona 80 h ja on kaksi viikkoa vapaana.
- Työaikajaksolla ei ole poissaoloja.
- Ensimmäiselle työviikolle on suunniteltu työtä 43 h ja toiselle viikolle 37 h.
- Ylityöraja on 155 h ($4 \times 38 \text{ h } 45 \text{ min} = 155 \text{ h}$).

1. viikolla (43 h) suunnitellut työpäivät ovat | 8 | 8 | 9 | 9 | 9 tuntia,
mitkä osoittavat vuorokautisen ylityön rajat

2. viikolla (37 h) työpäivät ovat | 8 | 8 | 7 | 7 | 7 tuntia,
joiden vuorokautisen ylityön rajat ovat | 8 | 8 | 8 | 8 | 8 tuntia

- Jos työntekijä tekee toisella viikolla työtä kaikkina päivinä 8 tuntia, ei synny vuorokautista ylityötä, koska työaika ei minään päivänä ylitä 8 tuntia. Sen sijaan syntyy 3 tuntia lisätyötä, joka korvataan maksamalla yksinkertainen tuntipalkka tai antamalla vastaava vapaa-aika säännöllisenä työaikana.
- Jos työntekijä tekee työtä myös vapaaviikoillaan, työ on lisätyötä säännöllisen osa-aikatyön (80 h) ylittävältä ajalta 155 tuntiin saakka työaikajaksolla ja sen jälkeen ylityötä

3 mom. Lisä- ja ylityö arkipyhäviikolla tai -työaikajaksolla, ei poissaoloa

Täydessä työajassa sellaisella viikolla, jolla on annettu 47 §:ssä tarkoitettua arkipyhälyhennystä, viikoittainen ylityöraja on työvuoroluetteloon merkitty viikkotyöaika (lisätyöraja) lisättynä annetun arkipyhälyhennyksen määrällä.

Osa-aikatyössä 47 § mukainen arkipyhälyhennys alentaa viikon tai työaikajakson säännöllistä työaika (lisätyöraja). Ylityöraja ei alene.

Soveltamisohje

Lisätyörajan (suunniteltu työaika) ja ylityörajan välinen työaika on lisätyötä.

Esimerkki 26

- Osa-aikatyö, säännöllinen työaika on 30 h viikossa, ei työaikajaksoa (viikkokohtainen tarkastelu).
- Viikolla on 1 arkipyhä.
- Arkipyhälyhennys on $30:5=6$ h. Viikolle suunnitellaan säännöllistä työaika $30\text{ h} - 6\text{ h} = 24\text{ h}$. Tämä osoittaa lisätyöajan.
- Ylityöraja on 38 h 45 min.
- Jos viikolla tehtäisiin enemmän kuin 24 tuntia työaika, se korvataan lisätyönä ylityörajaan saakka, siltä osin kuin ei ole kyse vuorokautisesta ylityöstä.

52 § Yleistyöaika, lisä- ja ylityö, ennalta tiedossa oleva poissaolo

1 mom. Ylityö, täysi työaika, ennalta tiedossa oleva poissaolo

Täydessä työajassa sellaisella viikolla, jolla on ennalta tiedossa oleva poissaolo, viikoittainen ylityöraja on 49 § 3 momentin taulukon mukainen tuntimäärä. Jos käytössä on työaikajakso, viikoittainen ylityöraja on kullekin viikolle työvuoroluetteloön merkitty säännöllinen viikkotyöaika.

Jos työvuoroluetteloön on suunniteltu vapaa-aikana annettavaa työaikakorvausta, viikoittainen ylityöraja on 49 § 3 momentin taulukon mukainen tuntimäärä. Jos käytössä on työaikajakso, viikoittainen ylityöraja on työvuoroluetteloön kullekin viikolle merkitty työaika lisättynä ko. viikolle suunnitellun vapaa-aikakorvauksen määrällä.

Esimerkki 27

- Täysi työaika, käytössä on 3 viikon työaikajakso.
- Työaikajakson 2. viikolla on yksi ennalta tiedossa oleva poissaolopäivä. 49 § taulukon mukaan tältä viikolta tulee työaikajaksolle säännöllistä työaika suunniteltavaksi 31 tuntia.
- Työaikajaksolle suunnitellaan säännöllistä työaika yhteensä $38\text{ h } 45\text{ min} + 31\text{ h} + 38\text{ h } 45\text{ min} = 108\text{ h } 30\text{ min}$.
- Kullekin viikolle suunniteltu työaika osoittaa ko. viikon viikoittaisen ylityörajan.

Esimerkki 28

- Täysi työaika, ei työaikajaksoa (viikkokohtainen tarkastelu).
- Viikolla on yksi ennalta tiedossa oleva poissaolopäivä. Viikolle on lisäksi suunniteltu 4 tuntia vapaa-aikakorvausta.
- 49 § taulukon mukaan viikon säännöllinen työaika ja ylityöraja on 31 tuntia. Työvuoroluetteloön suunnitellaan työaika 27 h ja 4 tuntia vapaa-aikakorvausta.
- Jos ko. viikolla tehtäisiin työtä yli 27 tuntia, 4 ensimmäistä tuntia olisi säännöllistä työaika ja vastaava määrä vapaa-aikakorvausta siirtyy

myöhemmin annettavaksi. Vasta 31 tuntia ylittävä työ on viikoittaisena ylityönä korvattavaa, siltä osin kuin kyse ei ole vuorokautisesta ylityöstä.

2 mom. Lisä- ja ylityö, osa-aikatyö, ennalta tiedossa oleva poissaolo

Osa-aikatyössä sellaisella viikolla tai työaikajaksolla, jolla on ennalta tiedossa oleva poissaolo, 49 § 3 momentin mukaisesti laskettu osa-aikaisen työntekijän työaika osoittaa lisätyörajan. Ylityöraja on 49 § 3 momentin mukainen täyden työajan tuntimäärä.

Jos työvuoroluetteloon on suunniteltu vapaa-aikana annettavaa työaikakorvausta, lisä- ja ylityöraja eivät muutu.

Esimerkki 29

- Osa-aikatyö, säännöllinen työaika on 30 h viikossa eli 77,42 % täydestä työajasta. Käytössä ei ole työaikajaksoa.
- Lisä- ja ylityötä tarkastellaan viikkokohtaisesti.
- Viikolla on yksi ennalta tiedossa oleva poissaolopäivä.
- 49 § taulukon mukaan viikon säännöllinen työaika ja ylityöraja täydessä työajassa on 31 tuntia. Osa-aikaisen työntekijän säännöllinen työaika viikolla on 77,42 % 31 tunnista = 24 h, joka osoittaa lisätyörajan.
- Ylityöraja on sama kuin täydessä työajassa, eli 31 h.
- Mikäli työtunteja tehdään viikolla yli 24 h, on kyseessä lisätyö ylityörajaan 31 h saakka, siltä osin kuin ei ole kyse vuorokautisesta ylityöstä.

3 mom. Lisä- ja ylityö arkipyhäviikolla tai -työaikajaksolla, ennalta tiedossa oleva poissaolo

Täydessä työajassa arkipyhäviikolla tai -työaikajaksolla, jolla on ennalta tiedossa oleva poissaolo, viikoittainen ylityöraja on 1 momentin mukainen. Lisätyöraja on viikoittainen ylityöraja vähennettynä viikolle suunnitellun arkipyhälyhennyksen määrällä.

Osa-aikatyössä arkipyhäviikolla tai -työaikajaksolla, jolla on ennalta tiedossa oleva poissaolo, ylityöraja on 49 § 3 momentin mukainen täyden työajan tuntimäärä. Lisätyöraja on 49 § 3 momentin taulukosta osa-aikaprosentin perusteella laskettu tuntimäärä vähennettynä arkipyhälyhennyksellä.

Täydessä työajassa arkipyhäviikolla, jolla on työvuoroluetteloon suunniteltu vapaa-aikana annettavaa työaikakorvausta ja jolla on ennalta tiedossa oleva poissaolo, viikoittainen ylityöraja on 49 § 3 momentin taulukon mukainen tuntimäärä. Jos käytössä on työaikajakso, viikoittainen ylityöraja on työvuoroluetteloon kullekin viikolle merkitty työaika lisättynä ko. viikolle suunnitellun vapaa-aikakorvauksen määrällä ja arkipyhälyhennyksen määrällä.

Osa-aikatyössä arkipyhäviikolla tai -työaikajaksolla, jolla on työvuoroluetteloon suunniteltu vapaa-aikana annettavaa työaikakorvausta ja jolla on ennalta tiedossa oleva poissaolo, lisätyöraja on työvuoroluetteloon merkitty työaika lisättynä suunnitellun vapaa-aikakorvauksen määrällä. Ylityöraja ei alene.

Esimerkki 30

- Täysi työaika, ei työaikajaksoa (viikkokohtainen tarkastelu).
- Viikolla on yksi arkipyhä ja yksi ennalta tiedossa oleva poissaolopäivä.
- 49 § taulukon mukaan viikon säännöllinen työaika ja ylityöraja on 31 tuntia. Arkipyhälyhennys on 7 h 45 min. Säännöllinen työaika on $31 \text{ h} - 7 \text{ h } 45 \text{ min} = 23 \text{ h } 15 \text{ min}$, joka osoittaa lisätyörajan.
- Ylityöraja on 31 h.
- Mikäli työtunteja tehdään viikolla yli 23 h 15 min, on kyseessä lisätyö ylityörajaan 31 h saakka, siltä osin kuin ei ole kyse vuorokautisesta ylityöstä.

Esimerkki 31

- Täysi työaika, käytössä on 3 viikon työaikajakso.
- Työaikajakson 2. viikolla on yksi ennalta tiedossa oleva poissaolopäivä. Työaikajakson 3. viikolla on yksi arkipyhä.
- Arkipyhälyhennys on 7 h 45 min.
- 49 § taulukon mukaan 2. viikolta tulee työaikajaksolle säännöllistä työaikaa suunniteltavaksi 31 tuntia.
- Työaikajaksolle suunnitellaan säännöllistä työaikaa yhteensä $(38 \text{ h } 45 \text{ min} + 31 \text{ h} + 38 \text{ h } 45 \text{ min}) - 7 \text{ h } 45 \text{ min} = 100 \text{ h } 45 \text{ min}$.
- Lisätyötä voi syntyä sillä viikolla tai viikoilla, joilla arkipyhälyhennys on annettu. Tällaisella viikolla työvuoroluetteloon suunniteltu työaika osoittaa lisätyörajan. Ylityöraja on työvuoroluetteloon suunniteltu työaika lisätynä arkipyhälyhennyksen määrällä.
- Sellaisilla työaikajakson viikoilla, joilla ei ole annettu arkipyhälyhennystä, viikolle suunniteltu työaika osoittaa ko. viikon viikoittaisen ylityörajan.

Esimerkki 32

- Osa-aikatyö, säännöllinen työaika on keskimäärin 30 h viikossa, eli 77,42 %. Käytössä on 4 viikon työaikajakso.
- Lisä- ja ylityötä tarkastellaan työaikajaksokohtaisesti.
- Työaikajakson 2. viikolla on kaksi ennalta tiedossa olevaa poissaolopäivää. Työaikajakson 3. viikolla on yksi arkipyhä. Arkipyhälyhennys on $30:5 = 6 \text{ h}$.
- 49 § taulukon mukaan 2. viikolta tulee työaikajaksolle säännöllistä työaikaa suunniteltavaksi täydessä työajassa 23 h 15 minuuttia. Osa-aikaisen työntekijän säännöllinen työaika ko. viikolta on $77,42 \% \cdot 23 \text{ tunnista } 15 \text{ minuutista} = 18 \text{ h}$.
- Työaikajaksolle suunnitellaan säännöllistä työaikaa yhteensä $(30 \text{ h} + 18 \text{ h} + 30 \text{ h} + 30 \text{ h}) - 6 \text{ h} = 102 \text{ h}$. Tämä osoittaa työaikajakson lisätyörajan.
- Työaikajakson ylityöraja on $38 \text{ h } 45 \text{ min} + 23 \text{ h } 15 \text{ min} + 38 \text{ h } 45 \text{ min} + 38 \text{ h } 45 \text{ min} = 139 \text{ h } 30 \text{ min}$.
- Mikäli työtunteja tehdään työaikajaksolla yli 102 h, on kyseessä lisätyö ylityörajaan 139 h 30 min saakka, siltä osin kuin ei ole kyse vuorokautisesta ylityöstä.

53 § Yleistyöaika, lisä- ja ylityö, yllättävä poissaolo

1 mom. Ylityö, täysi työaika, yllättävä poissaolo

Jos poissaolo ei ole ollut tiedossa työvuoroluettelo laadittaessa tai viimeistään 7 päivää ennen viikon tai työaikajakson alkua, on kyseessä yllättävä poissaolo. Tällöin noudatetaan poissaolon sattua viikolle tai työaikajaksolle vahvistettua työvuoroluettelo siten, että kullakin viikolla poissaoloajan ulkopuolelle suunniteltu työaika osoittaa ko. viikon viikoittaisen ylityörajan täydessä työajassa.

Jos työvuoroluettelo on suunniteltu vapaa-aikana annettavaa työaikakorvausta, ylityöraja on poissaolon ulkopuolelle suunniteltu työaika lisätynä poissaolon ulkopuolelle suunnitellun vapaa-aikakorvauksen määrällä.

Esimerkki 33

- Täysi työaika, ei työaikajaksoa (viikkokohtainen tarkastelu).
- Viikolle tulee yllättävä poissaolo kahden päivän ajalle.
- Viikolle oli suunniteltu säännöllistä työaika 38 h 45 min. Poissaolopäivien ajalle jää suunniteltua säännöllistä työaika yhteensä 16 h.
- Ko. viikon viikoittainen ylityöraja on poissaoloajan ulkopuolelle suunniteltu työaika (38 h 45 min - 16 h = 22 h 45 min). Jos viikolla tehtäisiin enemmän kuin 22 h 45 min työaika, syntyy viikoittaista ylityötä siltä osin kuin kyse ei ole vuorokautisesta ylityöstä.

Esimerkki 34

- Täysi työaika, käytössä on 3 viikon työaikajakso.
- Työaikajakson 1. viikolle tulee yllättävä poissaolo kahden päivän ajalle.
- Työaikajakson 1. viikolle oli suunniteltu säännöllistä työaika yhteensä 40 tuntia. Poissaolopäivien ajalle jää suunniteltua säännöllistä työaika yhteensä 16 h.
- Ko. viikon viikoittainen ylityöraja on poissaoloajan ulkopuolelle suunniteltu työaika (40 h - 16 h = 24 h). Jos viikolla tehtäisiin enemmän kuin 24 tuntia työaika, syntyy viikoittaista ylityötä siltä osin kuin kyse ei ole vuorokautisesta ylityöstä.

Esimerkki 35

- Täysi työaika, ei työaikajaksoa (viikkokohtainen tarkastelu)
- Viikolla on yksi ennalta tiedossa oleva poissaolo. Viikolle on suunniteltu säännöllistä työaika 31 h.
- Viikolle tulee lisäksi yllättävä poissaolo kahden päivän ajalle. Poissaolon ajalle jää 15 h suunniteltua työaika.
- Ylityöraja on poissaolon ulkopuolelle suunniteltu työaika 31 h - 15 h = 16 h.

2 mom. Lisä- ja ylityö, osa-aikatyö, yllättävä poissaolo

Osa-aikatyössä sellaisella viikolla tai työaikajaksolla, jolla on yllättävä poissaolo, poissaoloajan ulkopuolelle suunniteltu työaika osoittaa lisätyöajan. Ylityöraja on täyden työajan täyden viikon tai työaikajakson ylityöraja vähennettynä poissaolon ajalle suunniteltujen työtuntien määrällä.

Jos työvuoroluetteloon on suunniteltu vapaa-aikana annettavaa työaikakorvausta, lisätyöraja on poissaolon ulkopuolelle suunniteltu työaika lisättynä poissaolon ulkopuolelle suunnitellun vapaa-aikakorvauksen määrällä.

Esimerkki 36

- Osa-aikaisen työntekijän säännöllinen työaika on 30 tuntia. Käytössä ei ole työaikajaksoa.
- Lisä- ja ylityötä tarkastellaan viikkokohtaisesti.
- Työvuoroluetteloon on viikolle suunniteltu 30 h säännöllistä työaika, joka osoittaa lisätyöajan. Ylityöraja on täyden työajan ylityöraja 38 h 45 min.
- Viikolle tulee yllättävä poissaolo yhdelle päivälle. Poissaolopäivän ajalle jää suunniteltua säännöllistä työaika 6 tuntia.
- Lisätyöraja on poissaoloajan ulkopuolelle suunniteltu työaika (30 h - 6 h = 24 h).
- Ylityöraja on 38 h 45 min - 6 h = 32 h 45 min.

Esimerkki 37

- Osa-aikaisen työntekijän säännöllinen työaika on keskimäärin 30 tuntia viikossa. Käytössä on 4 viikon työaikajakso.
- Lisä- ja ylityötä tarkastellaan työaikajaksokohtaisesti.
- Työvuoroluetteloon on suunniteltu säännöllistä työaika 4 x 30 h = 120 h. Tämä osoittaa lisätyöajan. Ylityöraja on täyden työajan ylityöraja 4 x 38 h 45 min = 155 h.
- Työaikajaksolle tulee yllättävä poissaolo kahden päivän ajalle. Poissaoloajan ajalle jää yhteensä 14 tuntia säännöllistä työaika.
- Lisätyöraja on poissaoloajan ulkopuolelle suunniteltu työaika (120 h - 14 h = 106 h).
- Ylityöraja on 155 h - 14 h = 141 h.

3 mom. Lisä- ja ylityö arkipyhäviikolla tai -työaikajaksolla, yllättävä poissaolo

Täydessä työajassa arkipyhäviikolla tai -jaksolla, jolla on yllättävä poissaolo, poissaolon ulkopuolelle suunniteltu työaika osoittaa lisätyöajan sellaisella viikolla, jolla oli suunniteltu arkipyhälyhennystä annettavaksi. Viikoittainen ylityöraja saadaan lisäämällä lisätyörajaan suunnitellun arkipyhälyhennyksen määrä.

Osa-aikatyössä poissaolon ulkopuolelle suunniteltu työaika osoittaa lisätyöajan. Ylityöraja alenee poissaolon ajalle suunnitellun säännöllisen työajan verran.

Täydessä työajassa arkipyhäviikolla tai -jaksolla, jolla on työvuoroluettelo suunniteltu vapaa-aikana annettavaa työaikakorvausta ja jolla on yllättävä poissaolo, lisätyöraja on poissaolon ulkopuolelle suunniteltu työaika lisättynä poissaolon ulkopuolelle suunnitellun vapaa-aikakorvauksen määrällä. Tällaisen viikon ylityöraja on poissaolon ulkopuolelle suunniteltu työaika lisättynä poissaolon ulkopuolelle suunnitellun vapaa-aikakorvauksen määrällä ja arkipyhälyhennyksen määrällä.

Osa-aikatyössä arkipyhäviikolla tai -jaksolla, jolla on työvuoroluettelo suunniteltu vapaa-aikana annettavaa työaikakorvausta ja jolla on yllättävä poissaolo, lisätyöraja on poissaolon ulkopuolelle suunniteltu työaika lisättynä poissaolon ulkopuolelle suunnitellun vapaa-aikakorvauksen määrällä. Ylityöraja alenee poissaolon ajalle suunnitellun säännöllisen työajan verran.

Esimerkki 38

- Täysi työaika, ei työaikajaksoa (viikkokohtainen tarkastelu).
- Viikoittainen ylityöraja on 38 h 45 min.
- Viikolla on 1 arkipyhä. Arkipyhälyhennys on 7 h 45 min. Säännöllistä työaikaa suunnitellaan viikolle $38 \text{ h } 45 \text{ min} - 7 \text{ h } 45 \text{ min} = 31 \text{ h}$, joka osoittaa lisätyöajan.
- Viikolle tulee yllättävä poissaolo yhdelle päivälle.
- Ylityöraja on poissaolon ulkopuolelle suunniteltu työaika lisättynä arkipyhälyhennyksen määrällä.
- Poissaolon ulkopuolelle jäi suunniteltua työaikaa 25 tuntia. Ylityöraja on $25 \text{ h} + 7 \text{ h } 45 \text{ min} = 32 \text{ h } 45 \text{ min}$.
- Jos viikolla tehdään työtunteja yli 25 h, tämän ylittävä työ on lisätyötä 32 h 45 min saakka, siltä osin kuin ei ole kyse vuorokautisesta ylityöstä.

Esimerkki 39

- Täysi työaika, käytössä on 3 viikon työaikajakso.
- Työaikajakson 1. viikolla on 1 arkipyhä. Arkipyhälyhennys alentaa työaikajakson säännöllistä työaikaa 7 h 45 min. Työaikajaksolle suunnitellaan työaikaa $116 \text{ h } 15 \text{ min} - 7 \text{ h } 45 \text{ min} = 108 \text{ h } 30 \text{ min}$.
- Lisätyötä voi syntyä sillä viikolla tai viikoilla, joilla arkipyhälyhennys on annettu.
- Arkipyhälyhennys oli suunniteltu annettavaksi kokonaisuudessaan työaikajakson 3. viikon eri päivinä. Lisätyötä voi syntyä vain työaikajakson 3. viikolla enintään arkipyhälyhennyksen verran.
- Työaikajakson 3. viikolle tulee yllättävä poissaolo yhdelle päivälle. Ko. viikon ylityöraja on poissaolon ulkopuolelle suunniteltu työaika lisättynä arkipyhälyhennyksen määrällä.
- Viikolla 3 poissaolon ulkopuolelle jää tunteja 24 h. Ylityöraja on siten $24 \text{ h} + 7 \text{ h } 45 \text{ min} = 31 \text{ h } 45 \text{ min}$. Mikäli työtunteja tehdään yli 24 h, se on lisätyötä enintään arkipyhälyhennyksen verran, siltä osin kuin ei ole kyse vuorokautisesta ylityöstä.

Esimerkki 40

- Osa-aikainen, säännöllinen työaika on keskimäärin 30 h viikossa, käytössä on 4 viikon työaikajakso.
- Lisä- ja ylityötä tarkastellaan työaikajaksokohtaisesti.
- Työaikajakson 1. viikolla on 1 arkipyhä. Arkipyhälyhennys on $30:5 = 6$ h. Työaikajaksolle suunnitellaan työaikaa $120 \text{ h} - 6 \text{ h} = 114 \text{ h}$, joka osoittaa lisätyörajan. Ylityöraja on $4 \times 38 \text{ h } 45 \text{ min} = 155 \text{ h}$.
- Jaksolle tulee yllättävä poissaolo kahden päivän ajalle. Poissaoloajan ajalle jää yhteensä 14 tuntia suunniteltua säännöllistä työaikaa. Poissaolon ulkopuolelle jää suunniteltua säännöllistä työaikaa $114 \text{ h} - 14 \text{ h} = 100 \text{ h}$.
- Lisätyöraja on poissaoloajan ulkopuolelle suunniteltu työaika 100 h.
- Ylityöraja on $155 \text{ h} - 14 \text{ h} = 141 \text{ h}$.
- 100 h ylittävä työ on lisätyötä ylityörajaan 141 h saakka siltä osin kuin kyse ei ole vuorokautisesta ylityöstä.
- Koska lisä- ja ylityötä tarkastellaan jaksokohtaisesti, suunnitellun arkipyhälyhennyksen sijoittelulla työvuoroluetteloon ei ole merkitystä lisä- ja ylityön tarkastelussa.

54 § Yleistyoaika, ylityön korvaaminen

Ylityöstä maksetaan rahakorvauksena

- 50 prosentilla korotettu tuntipalkka 2 ensimmäiseltä **vuorokautiselta** ylityötunnilta ja 100 prosentilla korotettu tuntipalkka kultakin seuraavalta vuorokautiselta ylityötunnilta
- 50 prosentilla korotettu tuntipalkka **viikoittaisen** ylityön 5 ensimmäiseltä tunnilta ja 100 prosentilla korotettu tuntipalkka kultakin seuraavalta viikoittaiselta ylityötunnilta

tai annetaan vastaavasti korotettu vapaa-aika säännöllisenä työaikana.